

СЕКЦІЯ
«ПЕРСПЕКТИВИ ЛІСОВІДНОВЛЕННЯ
ЗА СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВ»

УДК 630*5:633.872

ПРИРОДНЕ ПОНОВЛЕННЯ БУКА ЛІСОВОГО (*FAGUS SYLVATICA* L.) НА ЗРУБАХ УЖГОРОДСЬКОГО ЛІСНИЦТВА ФІЛІЇ УЖГОРОДСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО ДП "ЛІСИ УКРАЇНИ"

Шпонтак С.С., Потіш Л.А.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, Україна

**NATURAL RENEWAL OF BEECH (*FAGUS SYLVATICA* L.) IN
THE FELLING LAND OF UZHGORODSKE LISNICTVO
BRANCH OF UZHGORODSKE LISOVE HOSPODARSTVO OF
SE «LISY UKRAINY»**

Shpontak S., Potish L.

Uzhhorod National University, Uzhhorod, Ukraine

shpontak.serhii@student.uzhnu.edu.ua

Проведено аналіз наукових джерел та вивчення особливостей поновлення бука лісового (*Fagus sylvatica* L.) з урахуванням впливу різних факторів. Проведено вимірювання та аналіз даних на облікових площах. Результати дослідження доводять, що густина поновлення на ділянці № 1 становить 6,38 тисячі підросту на гектар, а на ділянці № 2 - 9,05 тисячі підросту на гектар. Встановлено задовільний стан природного поновлення бука в Ужгородському лісництві.

Ключові слова: природне поновлення, *Fagus sylvatica*, L. методи обліку, лісництво, лісовий фонд.

An analysis of scientific sources and a study of the peculiarities of beech (*Fagus sylvatica* L.) forest growth taking into account various factors have been conducted. Measurements and data analysis on inventory plots have been carried out. The research results indicate that the forest growth density in plot No. 1 is 6.38 thousand saplings per hectare, while in plot No. 2 it is 9.05 thousand saplings per hectare. A satisfactory condition of natural beech forest growth has been established in the Uzhhorod forestry district.

Keywords: forest growth, *Fagus sylvatica* L., accounting methods, forestry, forest fund.

Лісове господарство відіграє важливу роль у збереженні та відновленні лісових екосистем. Проблема раціонального використання природних ресурсів є однією з найактуальніших. Серед деревних порід, що культивуються в Карпатах велике значення для лісового господарства має бук лісовий (*Fagus sylvatica* L.). Метою нашої роботи є дослідження процесів природнього поновлення бука в конкретних умовах – Ужгородському лісництві філії «Ужгородське лісове господарство» ДП "Ліси України".

Завданнями є: проаналізувати наукові джерела про процеси природнього поновлення бука; визначити особливості його природнього поновлення; вивчити вплив різних факторів, таких як тип ґрунту, кліматичні умови та інші; закласти облікові площадки; порахувати природне поновлення на закладених облікових площадках і проаналізувати отримані дані.

У лісовому фонді Українських Карпат букові ліси займають друге місце за площею після ялинових деревостанів, основні їх масиви розташовані на висотах від 300 до 1300 м н.р.м. в гірських масивах Полонинського хребта, Свидовця та частково в Вулканічних Карпатах у Закарпатській області [1]. Вони виконують важливі лісосировинні, захисні та санітарно-гігієнічні функції. Особливою їхньою характеристикою є наявність пралісів, які мають європейське значення як унікальна спадщина.

Об'єктом дослідження є природні лісостани бука лісового. Облік природнього поновлення виконувався згідно «інструкції з проектування, технічного приймання, обліку та оцінки якості лісокультурних об'єктів» [2], на 2-ох ділянках (в кварталі 19, виділах 5 і 6), закладено по 10 облікових площадок розмірами 2х2 м відстань між облікованими площадками становила 10 м.

За станом пошкодження нами підріст був поділений на 4 категорії: здорові, неістотно ослаблені, середньо ослаблені та сильно ослаблені. До здорових віднесено, здоровий підріст без ознак пошкодження; до неістотно ослаблених – здоровий підріст з незначним пошкодженням. До середньо ослабленого – механічне пошкодження стовбурів, яке буде впливати на подальший ріст і розвиток підросту. До сильно ослаблених віднесені той підріст, який має дрібне листя і поодинокі сухі гілки.

Таблиця 1

Шкала для оцінки успішності природного поновлення головних лісоутворюючих деревних порід (цитовання Горшеніна М.М. за Свириденко В.Є.) [3]

Категорія успішності поновлення	Кількість надійного підросту, тис. шт. на 1 га.			
	1-річки	2-3-річки	4-7-річки	8-15-річки
Добре	> 40	10	6	4
Задовільне	26-40	6-10	3-6	2-4
Недостатнє	15-25	3-5	1-2	0,5-1
Незадовільне	< 15	< 3	< 1	< 0,5

Ділянка № 1. 19 квартал 5 виділ – склад насадження: 10Бкл+Дс+Гз, площа 13,2 га. Схил північно-західної експозиції, нахил – 10 градусів, 250 м н.р.м.

Ділянка № 2. 19 квартал 6 виділ – склад насадження: 7Бкл3Гз+Дс+Бп, площа 7 га. Схил північної експозиції, нахил 15 градусів, 250 м н.р.м.

Для порівняння даних із ділянок №1 та №2 була зроблена зведена таблиця 2.

Таблиця 2

Розподіл підросту деревних порід за висотою та за станом пошкодження

№ Ділянки кв/вид Експозиція схилу	Кількість підросту за інтервалами висот (см), тис. шт. на 1 га					Кількість підросту за станом пошкодження, тис. шт. на 1 га				
	≤25	26-50	51-100	101-200	Разом	Здорові	Неістотно ослаблені	Середньо ослаблені	Сильно ослаблені	
19/5 Пн-зах.	0,57	1,28	1,17	3,36	6,38	5,18	0,9	0,3	0	
19/6 Пн.	1,2	1,95	1,95	3,95	9,05	7,58	0,82	0,65	0	

З таблиці видно, що на північно-західному схилі істотно відрізняються числові значення кількості підросту за інтервалами висот. На північному схилі кількісні показники загалом більші: в інтервалі ≤25 – у два рази. В інших інтервалах ця тенденція зберігається. Схожа ситуація із станом пошкодження підросту хоча

середньо ослаблених більше ніж на північно західному схилі. На нашу думку це пов'язано із тривалістю сонячної радіації протягом року.

Відповідно до шкали оцінки природнього поновлення (таблиця 1) загалом стан природнього поновлення бука в Ужгородському лісництві Ужгородської філії ДП "Ліси України" можна віднести до задовільного стану поновлення лісу. Продовження подальших досліджень, зокрема на схилах інших проєкцій, дасть змогу порівняти вплив екологічних факторів на підріст бука лісового і розвитку та впровадження лісгосподарських заходів для сприяння природному поновленню.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Олійник В.С., Блистів В.І. Стокорегульовальне значення лісистості водозборів букового поясу Карпат. Науковий вісник НЛТУ України. 2013. Вип. 23(13). С. 9-15.
2. Інструкції з проектування, технічного приймання, обліку та оцінки якості лісокультурних об'єктів, згідно з наказом Державного комітету лісового господарства України 19.08.2010 №260.
3. Свириденко В.Є. Лісівництво: підручник / Свириденко В.Є., Швиденко А.Й. – К.: Вид-во «Сільгоспосвіта». 1995. С. 175-176.